

แก้งดิน

อันเนื่องมาจากพระราชดำริ

แก้งดิน เป็นแนวพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร เกี่ยวกับการแก้ปัญหาดินเปรี้ยวจัดหรือดินกรด โดยการขังน้ำไว้ในพื้นที่จนกระทั่งเกิดปฏิกิริยาเคมีทำให้ดินเปรี้ยวจัดจนถึงที่สุด แล้วจึงระบายน้ำออก และปรับสภาพเพื่อฟื้นฟูดินด้วยปุ๋ยขาว จนกระทั่งดินมีสภาพดีพอที่จะใช้ในการเพาะปลูกได้

หลังจากที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเสด็จฯไปทรงเยี่ยมราษฎรในเขตจังหวัดนราธิวาสในปี พ.ศ. ๒๕๒๔ ทรงพบว่าดินในพื้นที่พรุที่มีการขังน้ำออก เพื่อจะนำที่ดินมาใช้ทำการเกษตรนั้น แปรสภาพเป็นดินเปรี้ยวจัด ทำให้เพาะปลูกไม่ได้ผล จึงมีพระราชดำริให้ส่วนราชการต่างๆ พิจารณาหาแนวทางในการปรับปรุงพื้นที่พรุที่มีน้ำแช่ขังตลอดปี ให้เกิดประโยชน์ในทางการเกษตรมากที่สุด และให้คำนึงถึงผลกระทบต่อระบบนิเวศ

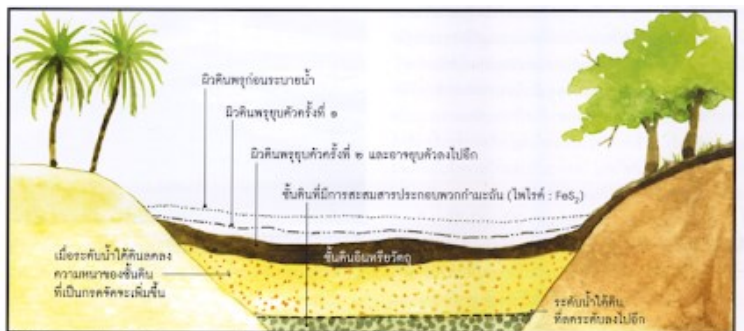
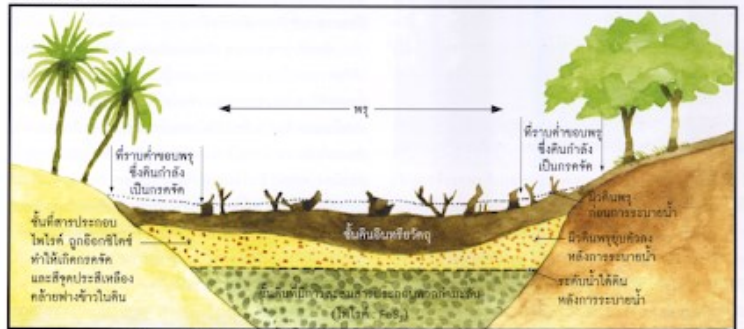

นั่นจึงเป็นที่มาของโครงการแก้งดิน อันเป็นแนวพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร ในการแก้ปัญหาดินเปรี้ยว หรือดินเป็นกรด

การแปรสภาพเป็นดินเปรี้ยวจัด

เนื่องจากดินมีลักษณะเป็นเศษอินทรีย์วัตถุหรือซากพืชเน่าเปื่อยอยู่ข้างบนและมีความลึก ๑-๒ เมตร เป็นดินเลนสีเทาปนน้ำเงิน มีสารประกอบกำมะถันที่เรียกว่า สารประกอบไพไรท์อยู่มาก ดังนั้น เมื่อดินแห้ง สารไพไรท์จะทำปฏิกิริยากับอากาศปลดปล่อยกรดกำมะถันออกมา ทำให้ดินแปรสภาพเป็นดินกรดจัดหรือเปรี้ยวจัด

ศูนย์ศึกษาการพัฒนาพิกุลทองอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จึงได้ดำเนินการสนองพระราชดำริโครงการ **"แก้งดิน"**

การแก้ไขปัญหาดินเปรี้ยวจัดตามแนวพระราชดำริ "แก้งดิน" มี ๓ วิธี ดังนี้

๑. **ควบคุมระดับน้ำใต้ดิน** เพื่อป้องกันการเกิดกรดกำมะถัน ให้อยู่เหนือชั้นดินเลนที่มีสารไพไรท์อยู่ เพื่อมิให้สารไพไรท์ทำปฏิกิริยากับออกซิเจนหรือถูกออกซิไดซ์
๒. **ปรับปรุงดิน** มี ๓ วิธีการ ตามสภาพของดินและความเหมาะสม คือ
 - ◆ ใช้น้ำชะล้างความเป็นกรด ดินจะมีค่า pH เพิ่มขึ้น รวมทั้งสารละลายเหล็กและอลูมิเนียมที่เป็นพิษจะเจือจางลงจนทำให้พืชสามารถเจริญเติบโตได้ดีขึ้น
 - ◆ ใช้ปูนเช่น ปูนมาร์ล/ปูนฝุ่น ผสมคลุกเคล้ากับหน้าดิน ปริมาณของปูนที่ใช้ขึ้นอยู่กับความรุนแรงของความเป็นกรดของดิน
๓. **ปรับสภาพพื้นที่** มีอยู่ ๒ วิธี คือ
 - ◆ ปรับผิวหน้าดินให้มีความลาดเอียง เพื่อทำให้น้ำไหลลงสู่คลองระบายน้ำ รวมถึงปรับเปลี่ยนและคันนาใหม่เพื่อให้เกิดกักน้ำและระบายน้ำออกไป
 - ◆ ยกร่องปลูกพืช สำหรับพืชไร่ พืชผัก ไม้ผล หรือไม้ยืนต้นที่ให้ผลตอบแทนสูง ถ้าให้ได้ผลต้องมีแหล่งน้ำชลประทานเพื่อขังและถ่ายเทน้ำได้เมื่อน้ำในร่องเป็นกรดจัด

การเกิดดินเปรี้ยวในบริเวณพุ่มและที่ราบต่ำขอบพุ่ม ในท้องที่จังหวัดนราธิวาส

ประโยชน์ที่ได้จากโครงการ

ราษฎรในพื้นที่สามารถปลูกข้าวให้ได้ผลผลิตเพิ่มมากขึ้น สามารถนำความรู้ที่ได้จากโครงการ มาทำการเกษตร ไม่ว่าจะเป็นการปลูกข้าว ข้าวโพด ถั่วต่างๆ อ้อย มันเทศ พืชผัก ไม้ผล ไม้ยืนต้น พืชอาหารสัตว์ และชุดบ่อเลี้ยงปลา ทำให้ได้ผลผลิตดีกว่าเดิมยิ่งขึ้น

อย่างไรก็ตาม "โครงการแก้งดิน" มิได้หยุดลงเฉพาะที่ใดที่หนึ่ง แต่จะต้องดำเนินการต่อไป "...งานปรับปรุงดินเปรี้ยวควรดำเนินการต่อไป ทั้งในแง่การศึกษาทดลองและการขยายผล..." ซึ่งปัจจุบันได้นำผลการศึกษาทดลอง ไปขยายผลแก่ราษฎรในพื้นที่อื่นๆ และก่อให้เกิดประโยชน์กับราษฎรทั่ว ทั้งประเทศ

สอบถามข้อมูลเพิ่มเติม

กองวิจัยและพัฒนาการจัดการที่ดิน กรมพัฒนาที่ดิน กทม โทร ๐๒-๕๗๙-๗๕๖๒